

Բ ո վ ա ն դ ա կ ո թ յ ու ն

Հ ո դ վ ա ծ ն ե ր

Մուրադ ՀԱՄԴԱԹՅԱՆ

Հայաստանի XVII –XVIII դդ. Ճարտարապետության
նվաճումներն ու առանձնահատկությունները5

Աջոտ ՄԱՌՈՒՉԱՐՅԱՆ

Եկեղեցու ներսում արատավոր երևույթների դեմ պայքարի
արտացոլումը Շիրակի վիմագրերում9

Գարեն ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

Երկու նոր գրիչ-հեղինակ Անիի շրջանից19

Համագապ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Պաշտպանական կառույցների գործառույթային դասակարգում.....27

Լարիսա ԵԳՆԱԾԱՆ

Կավե կուրթ Մեծ Սեպասարից.....34

Արսեն ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հոռոմ գյուղը և Սբ Հռիփսիմն Եկեղեցու նորահայտ արձանագրությունը44

Մարգիտ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հնդեկրոպական և շումերական Հողմի աստծու բնօրրանը52

Արկաղի ԱԿՈՊՈՎ

Տայրի պատկանելության հարցը վրացագիտության մեջ62

Ռուսլան ԳԱՂՈՐ

Հայերը չերբեզական հեծելագորային զևդի
մարտական տարեգրության մեջ (1914-1916 թթ.)69

Ստեփան ՀԱՄԱՆ-ՋԱՂԱԼՅԱՆ

Արցախ-Խաչենի գահերեց իշխան Ջալալ IV Հասան-Ջալալյանի
հանդիպումը Իրանի Շահ Արաս I-ի հետ79

Հակոբ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Շորագյալի գավառակի (Արևմտյան Շիրակ) վարչաժողովրդագրական
նկարագիրը 1830-1877թթ.84

Արմեն ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

«Շղրայրական օգնության» Ալեքսանդրապոլի կոմիտեի 1914-1916թթ.
գործունեության լուսարանումն արևելահայ մամուլի էջերում93

Գայանե ՄԱՌՄՈՒՐՅԱՆ

1918-1920 թթ. Ալեքսանդրապոլը ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի և
Հայաստանի ազգային արխիվի փաստաթղթերում104

Գարինե ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Խորհրդային պետականաշինության հիմնախնդիրներն Ալեքսանդրապոլի
գավառում հեղկոմներից խորհուրդների անցման շրջանում114

Գևորգ ԱՅՎԱԼՅԱՆ

Ալեքսանդրապոլի հասարակական միտքը հայոց
պետականակերտման զաղափարախոսության համատեքստում.....124

Հայկ ՄԵԼԻՔ-ԱՐԱՍՅԱՆ

XX դարի գերմանացի ճանապարհորդների բնագիտական և
մշակութաբանական ուսումնասիրությունները Շիրակում129

Արման ՄԱՆՈՅԱՆ

Դիտարկումներ ուձացած հայերի ևս մեկ էթնոդավանական խմբի մասին136

Գարինե ԲԱԶԵՅԱՆ

Երեխաների սոցիալականացման ձևերն ու եղանակները Ալեքսանդրապոլում.....143

Մարգիտ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, Լուսինե ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Շիրակում և Վանանդում օձի և օձամանուկի պաշտամունքի շուրջ151

Կարինե ՄԱՆԿՅԱՆ, Ռոզա ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ստեղծարար քաղաքը՝ ազգային ինքնության ու արժեքների կրող (Գյումրու օրինակով) ...160

Թորգոմ ԱՂԱՅԱՆ

1926 թ. Լենինականի և 1988թ. Սպիտակի երկրաշարժերի համեմատական վերլուծության փորձ164

Անի ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԳՐԴՈՐՅԱՆ

Գյումրու գերեզմանատների հուշարձանների տիպարանական և գեղարվեստական առանձնահատկությունները173

Հասմիկ ԳԱՄՏՅԱՆ

Թաղան հայ ժողովրդական հավատալիքներում և սնահավատական գրույցներում177

Մարինե ԽԵՄՉՅԱՆ

Խորհրդատու և ևկիրատու թոչուրը Կարսի հրաշապատում հերիաթներում186

Էսթեր ԽԵՄՉՅԱՆ

Անեծր-սպառնալիքների և օրհաներ-բարեմադթությունների կիրառումը Կարսի հերիաթներում193

Լիանա ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ազգագրության բացթողյա թանգարանների ձևավորման սոցիալ-տնտեսական պատճառները201

Հասմիկ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ալեքսանդրապոլի աշուղական համբարությունը՝ աշուղ խայաթի հուշերում210

Հոփիսիմե ՊԿԿՉՅԱՆ

Շիրակի երաժշտական կենցաղը 20-րդ դարի 80-ական թվականներին217

Մարինտա ԽԱՉԱՏՅԱՆ

Մակդիթը Վ. Թոթովենցի «Կյանքը հին հոովմեական ճանապարհի վրա» վիպակում224

Մարենիկ ԵՂՈՒՋԱՆՅԱՆ

Նորարանությունները Արիգ Ավազյանի արձակում235

Արմենուհի ԱՎԱԳՅԱՆ

Սեոի թերականական կարգի դրսևորումը հայերեն անուն-ազգանուններում241

Անահիտ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Արարատյան մարդ. Երազա նը246

Հրապարակումներ և հաղորդումներ

Արտաշես ԲՈՅԱԶՅԱՆ

ՀՄԽՀ բնակչության սոցիալական կազմի փոփոխությունները XXդ. առաջին քառորդին (Ալեքսանդրապոլ-Լենինականի գավառի օրինակով)250

Ինզա ԱՎԱԳՅԱՆ

Պատահական գտածոներ Շիրակի Սպանդարյան գյուղի դամբարանադաշտից258

Քեարիկ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Գյումրու Սբ Յոթ Վերք և Սբ Նշան եկեղեցիների արտաքին և ներքին հարդարանքը264

Անդրանիկ ՏԱԳԷՄԵԱՆ

Հայկազեան հայագիտական հանդեսը երկ, այսօր, վաղը273

Հասմիկ ՄԱՏԻԿՅԱՆ

Մանուկներին հասցևագրված տերստերը աշուղական բանարվեստում281

Բենիկ ՎԱՐՄԱՆՅԱՆ

Ախուրյանի ավագանի ամբաշինական կառույցների մասին հիշատակությունները միջնադարյան պատմագրության մեջ287

Լրատու.....294

Ամփոփում (անգլերեն).....302

С о д е р ж а н и е

С т а т ь и

Мурад АСПАТЯН Достижения и особенности архитектуры Армении XVII-XVIII вв.	5
Ашот МАНУЧАРЯН Отражение в Ширакских лапидарных надписях борьбы с порочными явлениями внутри церкви	9
Карен МАТЕВОСЯН Два новых автора из области Ани	19
Амазасп ХАЧАТРЯН Функциональная классификация оборонительных сооружений	27
Лариса ЕГАНЯН Глиняный идол из Мец Сепасара	34
Арсен АРУТЮНЯН Село Ором и неисследованная ранее памятная надпись из церкви св. Рипсимэ	44
Саргис ПЕТРОСЯН Кольбель индоевропейского и шумерского бога Ветра	52
Аркадий АКОПОВ Вопрос принадлежности Тайка в грузиноведении.	62
Руслан КАНДОР Армяне в боевой летописи Черкесского конного полка (1914-1916 гг.)	69
Степан АСАН-ДЖАЛАЛЯН Встреча верховного правителя Арцаха-Хачена Джалала IV Асан-Джалаляна с Иранским Шахом Аббасом I	79
Акоп МУРАДЯН Административно-демографическая картина округа Шорагял (Западный Ширак) в 1830-1877 гг.	84
Армен АЙРАПЕТЯН Освещение деятельности 1914-1916 гг. Комитета Александрополя "Братской Помощи" на страницах восточноармянской прессы	93
Гаяне МАХМУРЯН Александрополь 1918-1920 гг. в документах Госдепартамента США и Национального архива Армении	104
Карине АЛЕКСАНИЯН Проблемы государственного советского строительства в Александропольском уезде во время перехода от революционных комитетов к советам	114
Геворг АЙВАЗЯН Общественная мысль Александрополя в контексте идеологии государствообразования Армении	124
Гайк МЕЛИК-АДАМЯН Естественнонаучные и культурологические исследования немецких путешественников XIX в. в Шираке	129
Арман МАЛОЯН Наблюдения о еще одной этноконфессиональной группе ассимилированных армян	136
Карине БАЗЕЯН Виды и способы социализации детей в Александрополе	143
Саргис ПЕТРОСЯН, Лусине ПЕТРОСЯН О культе змеи и змеевидного юнца в Шираке и Вананде	151

Кярише СААКЯН, Роза ОГАННЕСЯН	
Креативный город – носитель национальной идентичности и ценностей (на примере Гюмри)	160
Торгом АГАНЯН	
Опыт сравнительного анализа ленинаканского (1926 г.) и спитакского (1988 г.) землетрясений	164
Али АЙКАЗУН - ГРИГОРЯН	
Типологические и художественные особенности памятников кладбищ Гюмри	173
Асмик ГАЛСТЯН	
Тиха в армянских народных преданиях, поверьях и суевериях	177
Марине ХЕМЧЯН	
Птица-дарительница и птица-советчица в волшебных сказках Карса	186
Эстер ХЕМЧЯН	
Применение угроза-проклятий и благословений-пожеланий в сказках Карса	193
Ляна ГЕВОРГЯН	
Социально-экономические причины формирования этнографических музеев под открытым небом	201
Асмик АРУТЮНЯН	
Цех ашугов Александрополя в воспоминаниях ашуга Хаята	210
Рипсиме ПИКИЧЯН	
Музыкальная жизнь Ширака в 80-х годах 20-го века	217
Мариетта Хачатрян	
Эпитет в повести В. Тотовенца "Жизнь на древнеримской дороге"	224
Сатеник ЕГИАЗАРЯН	
Неологизмы в прозе Абига Авагяна	235
Арменуи АВАГЯН	
Отражение грамматической категории рода в армянских именах и фамилиях	241
Анаит ОГАНЕСЯН	
Араратский человек: мечта?	246

Публикации и сообщения

Артатес БОЯДЖЯН	
Изменения социального состава населения Арм.ССР первой четверти XX века (на примере Александрополь-Ленинаканского уезда)	250
Инга АВАГЯН	
Случайные находки на некрополя селения Спандарян в Шираке	258
Кларик АВETИСЯН	
Внешнее и внутреннее убранство церквей Св. Семь ран и Св. Ншана города Гюмри	264
Андраник ДАКЕСЯН	
Армянский арменоведческий журнал: вчера, сегодня, завтра	273
Асмик МАТИКЯН	
Ашугские тексты фольклорного искусства, адресованные детям	281
Беник ВАРДАНИЯН	
Упоминание фортификационных сооружений бассейна реки Ахурян в средневековых письменных источниках	287
Информация	294
Резюме (на английском)	302

Contents

Articles

Mourat HASRATYAN Achievements and Properties of Armenian Architecture From XVII-XVIII cc.....	5
Ashot MANUCHARYAN The Reflection of the Struggle against the Faulty Relationships Within the Church	9
Karen MATEVOSYAN Two New Scribe-Authors of the Ani Region	19
Hamazasp KHACHATRYAN Functional Classification of Fortifications	
Larisa YEGANYAN Clay Idol from Mets Sepasar	34
Arsen HARUTYUNYAN The Village of Horom and the Newly-Found Inscription of St. Hripsime Church	44
Sargis PETROSYAN Cradle of the Indo-European and Sumerian Storm God	52
Arkadi AKOPOV The Issue of Tayk's Identity in the Georgian Studies	62
Ruslan KANDOR Armenians in the Fighting Chronicle of the Circassian Mounted Regiment (1914-1916).....	69
Stepan HASAN-JALALYAN The Meeting of the Supreme Ruler of Artsakh-Khachen Jalal IV Hasan-Jalalyan with the Shah of Iran Abbas I	79
Hakob MURADYAN The Administrative-Demographic Portrait of the Shoragyal County (Western Shirak) in the Period of 1830-1877	84
Armen HAYRAPETYAN The Illustration of the Activity of Alexandropol's "Fraternal Aid" Committee in 1914-1916 in the Pages of Eastern- Armenian Press	93
Gayane MAKHMOURYAN Alexandropol of 1918-1920 in the Documents of the U. S. Department of State and the National Archives of Armenia	104
Karine ALEQSANYAN The Problems of the Soviet Formation in the Province of Alexandropol after the Passing Period from Revolutionary Committees to Councils	114
Gevorg AYYAZYAN The Social Idea of Alexandropol in the Context of the Armenian State Creation Ideology	124
Hayk MELIK-ADAMYAN German Travelers' Scientific and Cultural Studies in Shirak Region in XIX Century	129
Arman Maloyan Considerations on yet Another Ethno-Religious Group of Assimilated Armenians.....	136
Karine BAZEYAN Forms and Modes of Child Socialization in Alexandropol.....	143
Sargis PETROSYAN, Lusine PETROSYAN About the Cult of the Snake and the Child-Like Snake in the Regions Shirak and Vanand.....	151

Contents

Karine SAHAKYAN, Roza HOVHANNISYAN The Creative City as the Bearer of National Identity and Values (on the Example of Gyumri City)	160
Torgom AGHANYAN Comparative Analysis of the Earthquakes in Leninakan in 1926 and in Spitak in 1988	164
Ani HAYKAZUN GRIGORYAN Typological and Artistic Features of the Monuments in Gyumri's Cemeteries	173
Hasmik GALSTYAN Evil Spirit (T'pgha) in Armenian Folk Beliefs and Superstitious Talks	177
Marine KHEMCHYAN Advising and Donor Bird in Kars Fairy Tales	186
Ester KHEMCHYAN The Usage of Curses/Threats and Blessings/Wishings in Kars Tales	193
Liana GEVORGYAN The Socio-Economic Reasons for Formation of Ethnographic Open-air Museums	201
Hasmik HARUTYUNYAN The Ashough Trade Union of Alexandrapol in the Memories of Ashough Khayat	210
Hripsime PIKICHIAN Musical Life of Shirak in the 80-s of the 20th Century	217
Marieta KHACHATRYAN Epithet in the Novel "Life on The Ancient Roman Road" Written by V. Totovents	224
Satenik YEGHIAZARYAN Neologisms in Abig Avagyan's Prose	235
Armenuhi AVAGYAN The Manifestation of the Category of Gender in Armenian Names and Surnames	241
Anahit HOVHANNISYAN A Man of Ararat. Is it a dream?	246

Publications and Reports

Artashes BOYAJYAN The Changes of Social Form of ASSA Population in the First Quarter of the XXth Century (by the Example of the Province of Alexandrapol-Leninakan)	250
Inga AVAGYAN Casual Findings from the Necropolis of Shirak's Spandaryan Village	258
Knarik AVETISYAN Interior and Exterior Decoration of Gyumri Seven Wounds of the Holy Virgin and St.Nshan Churches	264
Antranik DAKESSIAN The <i>Haigazain Armenological Review</i> : Past and Present and Its Prospects	273
Hasmik MATIKYAN Texts Addressed to Children in Ashough Folklore	281
Benik VARDANYAN On the Mentioned Sources of Fortification Buildings of the Akhurian Basin in Medieval Historiography	287
Scientific information	294
Summary (in English)	302